

INTRODUCCION

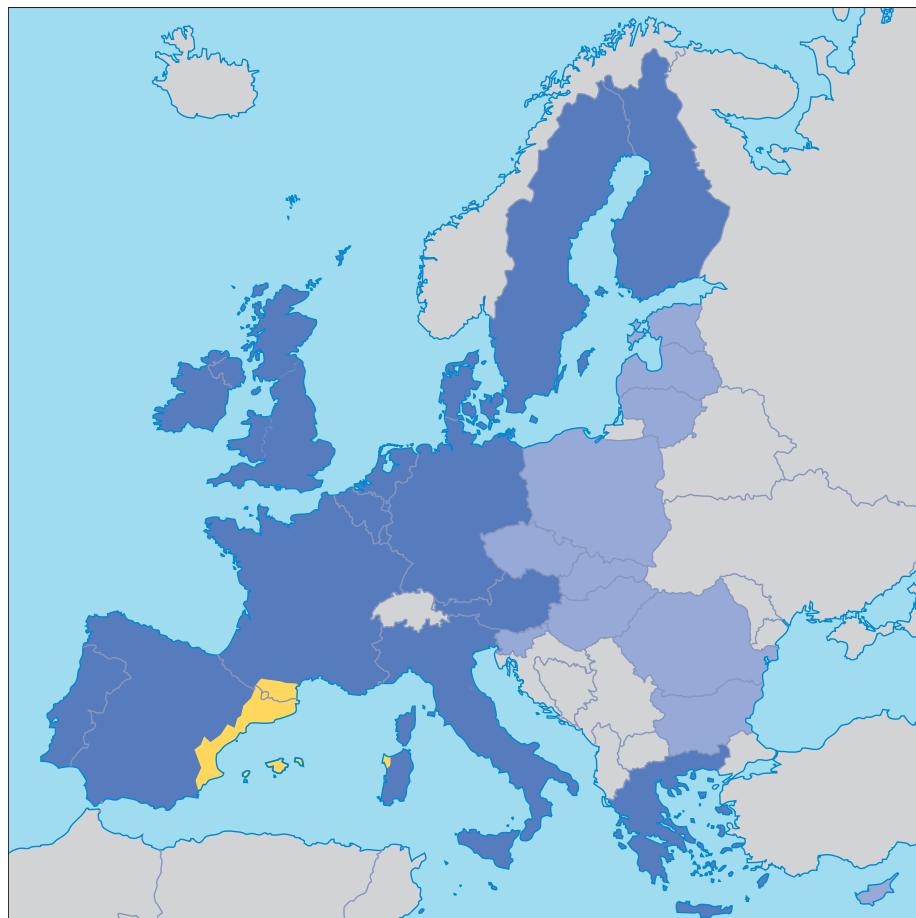
7

Eth catalan, lengua d'onze milions d'europeus

Origen, territori e poblacion

Era lengua catalana, deth grop des neolatines, se formèc entre es sègles VIII e X a shivau des Pirenèus, enes territoris der Empèri carolingian que formauen es comdats dera Marca Ispanica. Pendent es sègles XII e XIII s'estienec entath sud e entar èst damb es conquestes territoriaus dera corona catalanoaragonesa, e era frontèra lingüistica demorèc establida tara fin deth reinatge de Jaume I.

Euròpa e es Païsi Catalans

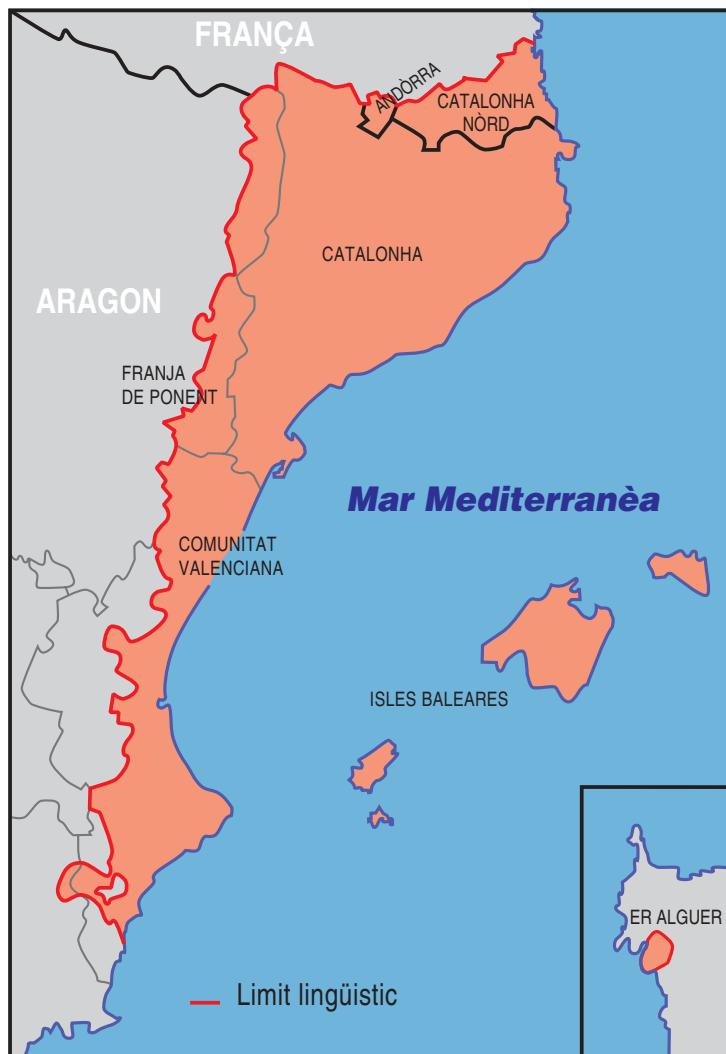
Eth domeni lingüistic dera lengua catalana s'estien ath long de 68.000 km² enes quaus viuen 11.380.000 personnes. Actuaument demore dividit en sèt territoris despartits en quate estats: Andòrra, Espanha, a on se tròbe era màger part dera poblacion e superfícia, França e Itàlia.

Taula 1. Distribucion deth territòri e era poblacion de lengua catalana (1996)

TERRITÒRI	ESTAT	SUPERFÍCIA (km2)	POBLACION
Andòrra	Andòrra	468	64.311
Catalonha	Espanha	31.895	6.090.040
Isles Baleares	Espanha	5.014	760.379
Comunitat Valenciana	Espanha	23.291	4.009.329
Franja de Ponent (Aragon)	Espanha	3.672	50.000
Catalonha Nòrd (França)	França	4.166	369.476
Er Alguer (Sardenha)	Itàlia	224	38.316
TOTAU		68.730	11.381.851

Domeni lingüistic dera lengua catalana

HONT: Territòris espanyòus, estadistica de poblacion de 1996. Andòrra, estadistica deth govèrn de 1994. Er Alguer e Catalonha Nòrd, Enciclopèdia Catalana, 1994.

Com ena majoritat de lengües, en catalan podem distinguir diuèreses varietats geografiques: nòrd-occidentau, valencian, centrau, septentrionau o rosselhonés e balear, ath delà der alguerés. Tot soent enes Baleares era denominacion populara deth catalan que se i parle se referís a cadua des Isles (malhorquin, menorquin, eivissenc e formenterenc); ena Comunitat Valenciana era denominacion populara a estat recuelhuda en Estatut d'autonomia: valencian.

Eth coneishement deth catalan

Eth coneishement dera lengua catalana enes territoris que l'an coma lengua pròpria ei desparièr pr'amor dera diuersitat des realitats istoriques e politiques. Es actualizacions des recensaments de poblacion de 1986, 1991 e 1996 an estat profitades entà obtier informacion sus eth grad de coneishements lingüistics. Ne dedusim que, en conjunt, eth nombre de personnes capables de parlar-la ei d'ues 7.300.000, e qu'eth des que la pòden comprender ei de mès de 9.800.000. Ath delà, dehòra des territoris de parla cata-

lana i a, distribuïdes per tot eth mon en comunitats catalanes o balears, mès de 200.000 personnes que tien eth catalan coma lengua familiau.

Era taula 2 presente es donades d'un biais mès detalhat. Entà pr'amor de poder-les liéger apropiadament, cau auer en compde qu'es percentatges que i figuren non se corresponen dirèctament damb eth totau de poblacion: en Catalonha que son sus personnes de mès de 2 ans; ena Comunitat Valenciana, de mès de 3 ans, e enes Isles Baleares, de mès de 5 ans.

Ath delà d'açò cau remercar qu'en tot qu'es de Catalonha se basen ena Enquèsta oficial de poblacion de 1996, es dera Comunitat Valenciana e es des Isles Baleares s'an obtengut en tot aplicar es percentatges de competéncia der an 1991 ath totau de poblacion de 1996.

Taula 2. Eth coneisement deth catalan per territoris (1996)

TERRITÒRI	POBLACION	LO PARLEN	LO COMPRENEN
Andòrra	64.311	49.519	77,0%
Catalonha	6.090.040	4.506.512	75,3%
Isles Baleares	760.379	473.322	66,7%
Comunitat Valenciana	4.009.329	1.969.703	50,6%
Franja de Ponent (Aragon)	50.000	45.000	90,0%
Catalonha Nòrd (França)	369.476	125.622	34,0%
Er Alguer (Sardenha)	38.316	17.625	46,0%
TOTAU	11.381.851	7.187.303	63,1%
			9.844.805
			86,5%

HONT: Entad açò qu'ei a Catalonha, IDESCAT. Entàs Isles Baleares e era Comunitat Valenciana, recensament lingüistic de 1991 e poblacion de 1996. Entà Andòrra, enquèsta deth Govèrn, 1994. Entad açò qu'ei Aragon e er Alguer, estimacions entara Catalonha Nòrd, enquèsta Média-Plurial (1997). Elaboracion pròpria.